

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов
20 18 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВУ

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво*»

Освітній рівень – перший (бакалаврський)

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

2017 – 2018 навчальний рік

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>0090/18</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	<u> </u> (прізвище, ініціали)
« <u> </u> »	20 <u>18</u> р

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом.

Структура типова.

Заступник директора з науково - методичної та навчальної роботи   А.О.Таранник

Робоча програма «Методика навчання образотворчому мистецтву» для студентів за напрямом підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво*».

Розробник: Кузьменко Г. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «10» січня 2018 року № 5

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

О. В. Школьна

(підпис)

© _____, 2018 рік

© _____, 2018 рік

ЗМІСТ

I. Пояснювальна записка	4
II. Опис навчальної дисципліни	8
III. Тематичний план навчальної дисципліни	9
IV. Програма навчальної дисципліни	10
V. Навчально-методична карта дисципліни.....	15
VI. Теми семінарських занять	16
VII. Самостійна робота	18
VIII. Система поточного і підсумкового контролю знань	19
IX. Критерії оцінювання роботи студента.....	22
X. Методи навчання	24
XI. Методи контролю	25
XII. Методичне забезпечення	26
XII. Засоби діагностики успішності навчання	26
XIII. Рекомендована література	27
XIV. Запитання для проведення екзамену	33

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою курсу є підготовка майбутніх вчителів образотворчого мистецтва до здійснення художньо-естетичного розвитку учнів у сучасних загальноосвітніх навчальних закладах засобами образотворчого мистецтва та художньо-творчої діяльності.

У процесі вивчення дисципліни «Методика навчання образотворчому мистецтву» передбачається комплексне вирішення *завдань художньо-педагогічної підготовки фахівців:*

- усвідомлення студентами сутності образотворчого мистецтва та його ролі в духовному становленні особистості;
- вивчення, аналіз та узагальнення методики викладання образотворчого мистецтва в історичній ретроспективі, ознайомлення з досвідом роботи кращих шкіл світу, формами і методами організації навчання, виховання та художньо-творчого розвитку школярів засобами образотворчого мистецтва та образотворчої діяльності;
- формування і розвиток педагогічних вмінь та навичок, необхідних для ефективної організації і творчого проведення уроків образотворчого мистецтва а також різноманітних видів позакласних навчально-виховних заходів мистецтвознавчого напрямку у процесі самостійної педагогічної діяльності;
- оволодіння методикою навчання учнів ЗНЗ основам образотворчої грамоти, специфікою розробки та виготовлення візуального ряду з послідовністю виконання учнями ПР в різних художніх техніках та матеріалах на основі знань з дидактики, вікової психології та власного досвіду роботи над живописними, графічними, скульптурними творами й виробами декоративно-прикладного мистецтва;
- опанування основних педагогічних та мистецтвознавчих понять і відповідної термінології; набуття досвіду здійснення добору творів образотворчого мистецтва для ознайомлення та проведення бесід про мистецтво з учнями середнього шкільного віку;

- усвідомлення соціальної ролі педагога у формуванні духовної культури школяра;
- виховання у студентів активності, креативності, самостійності, формування здатності до художньо-творчої самореалізації і духовно-естетичного самовдосконалення у процесі самостійної педагогічної діяльності, поваги до професії вчителя.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- найважливіші етапи історії становлення та розвитку, основні дидактичні положення методики навчання образотворчому мистецтву у ЗНЗ;
- мету і завдання навчання образотворчому мистецтву в сучасних загальноосвітніх навчальних закладах, відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти;
- загальнопедагогічні принципи, підходи, структуру і зміст навчальних програм для учнів загальноосвітніх навчальних закладів у галузі «Мистецтво»;
- класифікацію видів мистецтва, специфіку образотворчого мистецтва як однієї з форм відображення дійсності, характерні особливості художньо-образної мови його різних видів та жанрів, розуміння зв'язків образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва, природним і культурним середовищем життєдіяльності людини;
- основи образотворчої грамоти та методичного малюнка;
- основні педагогічні та мистецтвознавчі поняття та відповідну художню термінологію; про художній образ, як основу будь-якого мистецтва та специфіку вирішення художнього образу в різних видах образотворчого мистецтва;
- форми організації навчання, методи та прийоми роботи, засоби керівництва навчально-пізнавальною діяльністю школярів на уроках образотворчого мистецтва;
- типи та структуру уроків образотворчого мистецтва, види діяльності

учнів, виражальні можливості різних художніх технік та матеріалів;

- особливості календарно-тематичного планування, види, зміст та методику проведення навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва та художньо-творчої діяльності у позаурочний час.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

- керувати художньо-творчим розвитком школярів, виховувати в них ціннісно-світоглядні орієнтації у сфері мистецтва; здійснювати розвиток комплексу ключових, міжпредметних і предметних компетентностей у процесі опанування учнями художніх цінностей і способів художньої діяльності; формувати в учнів потребу в художньо-творчому самовираженні та естетичному самовдосконаленні;
- моделювати та проводити уроки різних типів і позаурочні навчально-виховні заходи, використовуючи систему міжпредметних зв'язків;
- використовувати різні форми й методи ознайомлення учнів ЗНЗ з творами українського та світового мистецтва, художніми явищами сучасності;
- здійснювати відбір творів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва для сприймання їх дітьми шкільного віку, вчити школярів інтерпретувати, оцінювати, висловлювати особистісне ставлення до них, аргументуючи власні думки, судження, оцінки;
- аналізувати та оцінювати учнівські художні твори з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей школярів, стимулювати в них оригінальне, нестереотипне художньо-образне мислення;
- розробляти календарно-тематичні плани, конспекти уроків різних типів з урахуванням особливостей видів художньої діяльності, самостійно виготовляти навчально-методичні посібники, візуальний ряд до уроків;
- добувати, осмислювати, опрацьовувати та свідомо використовувати науково-методичну літературу та інші інформаційні джерела у процесі самостійної педагогічної діяльності;

- здійснювати аналіз типового навчального підручника (навчального посібника) з фаху й оцінювати його зміст з погляду на врахування дидактичних, естетичних та виховних вимог;
- спрямовувати навчально-педагогічну роботу на виховання в учнів поваги до національних традицій українського народу, любові до надбань рідної культури, потреби до участі у соціокультурній діяльності, художнього оформлення шкільних і позашкільних виховних заходів, – тим самим закласти фундамент для розвитку універсальних якостей творчої особистості, готової до активної участі у громадському та культурному житті суспільства.

II. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0202 «Мистецтво»	Нормативна
Модулів – 1	Напрямок підготовки 6. 020205 «Образотворче мистецтво*»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		3-й
		Семестр
ЗОГ – 60		6-й
	Лекції	
Тижневих годин: 2	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	14 год.
		Семінарські
		14 год.
		Самостійна робота
		28 год.
		Модульний контроль:
		4 год.
Семестровий контроль:		
30 год.		
Тижневих годин: 2	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Форма підсумкового контролю:
		Екзамен

III. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви тем	Обсяг навчальних занять (кількість год.)							
		Разом	Ауд	Л	Сем	П	СР	МК	СК
Модуль II									
ЗМ №3: Зміст і методика навчання учнів 5 – 7 класів основам образотворчої грамоти									
1	Зміст і методика навчання учнів 5-7 класів рисунку, композиції.	9	4	2	2		5		
2	Зміст і методика навчання учнів 5-7 класів живопису та основам кольорознавства.	14	6	2	4		8		
3	Аплікація, витинанка, художнє конструювання: зміст, організація уроків, методика навчання.	11	6	2	4		5		
4	Ліплення: зміст, організація уроків, методика навчання	4	4	2	2				
Усього за ЗМ №3		40	20	8	12		18	2	
ЗМ №4: Навчально-виховна робота з образотворчого мистецтва у позаурочний час									
5	Форми організації, види, зміст, та методика проведення позаурочної роботи з образотворчого мистецтва у ЗНЗ.	6	4	2	2		2		
6	Художні техніки в процесі проведення гурткової роботи.	10	2	2			8		
7	Планування навчально-виховної роботи, контроль та оцінка успішності навчання школярів.	2	2	2					
Усього за ЗМ №4		20	8	6	2		10	2	
Разом за навчальним планом		90	28	14	14		28	4	30

IV. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 2.

ЗМ №3: Зміст і методика навчання учнів 5 – 7 класів основам образотворчої грамоти

Тема 1. Зміст і методика навчання учнів 5 – 7 класів рисунку, композиції. (2 год.)

Графіка як вид образотворчого мистецтва (засоби художньої виразності, види, техніки та матеріали). Мистецтво графіки в навчальних програмах та сучасних підручниках «Мистецтво» (інтегрований курс) і «Образотворче мистецтво».

Рисунок як основа мистецтва графіки. Види рисунку. Усвідомлення виражальних можливостей мистецтва графіки. Принципи та методи формоутворення в рисунку. Навчання учнів прийомам зображення: предметів різної форми; комах, птахів, тварин, фігури людини; уявного простору в пейзажі, інтер'єрі. Лінійна перспектива.

Поняття «композиція», засоби виразності композиції: розмір і форма елементів, їх розміщення відповідно до обраного формату; рівновага; ритм; симетрія й асиметрія; статика та динаміка; тональні, колірні, фактурні, лінійні контрасти чи повтори. Головні напрямки роботи за навчальною проблемою «композиція» в 5 – 7 класах: формування емоційно-сміслового задуму композиції; поняття «графічна мова», втілення художнього задуму засобами виразності графіки; поняття «композиційний центр», способи виділення композиційного центру (тоновий контраст, контраст розмірів, контраст кольорових поєднань, контраст форм), досягнення виразності смислової ідеї зображення.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [5].	Додаткова: [21]; [23]; [24]; [25].

Семінарське заняття №1 – 2 год.

Тема: Зміст і методика навчання учнів 5 – 7 класів рисунку, композиції.

Тема 2. Зміст і методика навчання учнів 5 – 7 класів живопису та основам кольорознавства. (2 год.)

Живопис як вид образотворчого мистецтва (засоби художньої виразності, види, жанри, техніки та матеріали). Мистецтво живопису в навчальних програмах та сучасних підручниках «Мистецтво» (інтегрований курс) і «Образотворче мистецтво».

Види малювання: з натури, по пам'яті (на основі попередніх спостережень), за уявленням. Предметне й тематичне малювання. Малювання у декоративній та реалістичній манері. Принципи та методи формоутворення в живопису.

Основи кольорознавства. Головні напрямки роботи за навчальною проблемою «колір» в 5 – 7 класах. Усвідомлення виражальних можливостей кольору, розвиток кольорових уявлень в учнів основної школи. Повітряна перспектива.

Формування в учнів 5 – 7 класів практичних навичок роботи різними живописними матеріалами у процесі виконання вправ на розвиток відчуття кольору, кольорових сполучень і передавання уявного простору в пейзажі.

Формування навичок інтерпретування та емоційно-естетичної оцінки колориту художніх творів.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [5]..	Додаткова: [19]; [21]; [23]; [24]; [36].

Семінарське заняття №2 – 2 год.

Тема: Навчання основ кольорознавства учнів 5 – 7 класів.

Семінарське заняття №3 – 2 год.

Тема: Відпрацювання методики керівництва різними видами художньо-практичної діяльності учнів 5 – 7 класів. Малювання (живопис).

Тема 3. Аплікація, витинанка, художнє конструювання: зміст, організація уроків, методика навчання. (2 год.)

Поняття про аплікацію, художнє витинання. Історичний аспект.

Матеріали та прийоми роботи в техніці аплікації (папір, солома, засушені рослини, тополиний пух тощо). Види аплікації: за композицією (предметна, декоративна, сюжетна); за технікою виконання: силуетні, ажурні. Типологічні групи (настінні прикраси, іграшки, витинальна графіка). Послідовність виконання. Підготовка матеріалів, організація та методика проведення уроків з аплікації, художнього витинання. Види орнаментів (відкриті, замкнені) та засоби їх створення.

Поняття про дизайн, художнє конструювання, оригамі. Історичний аспект. Матеріали, інструменти, прийоми роботи.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [5].	Додаткова: [8]; [23]; [36].

Семінарське заняття №4 – 2 год.

Тема: Відпрацювання методики керівництва різними видами художньо-практичної діяльності школярів. Аплікація, художнє витинання.

Семінарське заняття №5 – 2 год.

Тема: Відпрацювання методики керівництва різними видами художньо-практичної діяльності школярів. Художнє конструювання, оригамі.

Тема 4. Ліплення: зміст, організація уроків, методика навчання. (2 год.)

Скульптура як вид образотворчого мистецтва (засоби художньої виразності, види, жанри, техніки та матеріали). Ліплення в навчальних програмах та сучасних підручниках галузі «Мистецтво».

Матеріали, способи ліплення (пластичний, конструктивний, комбінований, рельєфний, шляхом накладання форми на основу, шляхом намотування жгутів на основу, імітація мозаїчної техніки). Прийоми ліплення. Види ліплення (предметне, сюжетне, декоративне). Методика

організації та проведення уроків з ліплення в початковій та основній школі (дослідження педагогічних принципів наступності й послідовності).

Рекомендована література	
Основна: [2]; [5].	Додаткова: [29]; [36].

Семінарське заняття №6 – 2 год.

Тема: Організація та методика проведення уроків з ліплення.

Модульний контроль №3 з тем III ЗМ: Зміст і методика навчання учнів 5 – 7 класів основам образотворчої грамоти.

ЗМ №4: Навчально-виховна робота з образотворчого мистецтва у позаурочний час

Тема 5. Форми організації, види, зміст, та методика проведення позаурочної роботи з образотворчого мистецтва у ЗНЗ. (2 год.)

Форми організації, види, зміст та методика проведення позаурочних виховних заходів з мистецтва у ЗНЗ.

Орієнтовна тематика бесід. Критерії відбору творів просторового мистецтва для проведення бесід з молодшими підлітками.

Принципи розробки сценарію позаурочного виховного заходу (мистецька вікторина, КВК, брейн-ринг, майстер-клас, квест).

Самоаналіз позаурочного виховного заходу.

Значення позаурочної навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва.

Рекомендована література	
Основна: [3]; [5]; [6].	Додаткова: [10]; [14]; [22]; [25]; [43].

Семінарське заняття №7 – 2 год.

Тема: Активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів засобами образотворчого мистецтва в позаурочний час.

Тема 6. Художні техніки в процесі проведення гурткової роботи. (2 год.)

Основи організації гурткової роботи з образотворчого мистецтва в загальноосвітньому навчальному закладі.

Поняття «художні техніки», «нетрадиційні художні техніки». Історія виникнення, класифікація, різновиди та загальна характеристика. Можливості застосування нетрадиційних технік у сучасному середовищі.

Опанування художніх технік в образотворчій діяльності учнів основної школи.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [5].	Додаткова: [8]; [23]; [33]; [47].

Тема 7. Планування навчально-виховної роботи, контроль та оцінка успішності навчання школярів. (2 год.)

Вчитель як організатор та керівник навчально-виховного процесу у ЗНЗ. Принципи планування роботи з образотворчої діяльності. Планування «зони найближчого розвитку» учнів.

Особливості розробки ілюстрованого календарно-тематичного плану з образотворчого мистецтва.

Діагностика та оцінювання досягнень учнів з образотворчого мистецтва.

Аналіз художніх робіт учнів, формування навичок самоаналізу.

Вимоги до оцінки результатів образотворчої діяльності школярів відповідно до вікових особливостей розвитку.

Критерії та принципи оцінки сформованості естетичних почуттів в учнів основної школи до навколишнього та творів образотворчого мистецтва.

Аналіз та самоаналіз ефективності проведеного уроку образотворчого мистецтва.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [3].	Додаткова: [7]; [25]; [26]; [39]; [40]; [41].

Модульний контроль №4 з тем IV ЗМ: Навчально-виховна робота з образотворчого мистецтва у позаурочний час.

V. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВУ»

Разом: 90 год., лекції – 14 год., семінарські заняття – 14 год., самостійна робота – 28 год., модульний контроль – 4 год., семестровий контроль – 30 год.

Модуль	ЗМ №3					
Назва мод.	Зміст і методика навчання учнів 5 – 7 класів основам образотворчої грамоти					
Лекції	1	2		3		4
Теми лекцій	Зміст і методика навчання учнів 5-7 кл. рисунку, композиції	Зміст і методика навчання учнів 5-7 класів живопису та основам кольорознавства.		Аплікація, витинанка, художнє конструювання: зміст, організація уроків, методика навчання.		Ліплення: зміст, організація уроків, методика навчання
К-ть б. за лек	1 б.	1 б.		1 б.		1 б.
Семінарські	1	2	3	4	5	6
Теми семінарських занять	Зміст і методика навчання учнів 5 – 7 класів рисунку, композиції.	Навчання основ кольорознавства учнів 5 – 7 класів	Відпрацювання методики керівництва різними видами художньо-практичної діяльності учнів 5 – 7 класів: малювання (живопис).	Відпрацювання методики керівництва різними видами художньо-практичної діяльності: аплікація, художнє витинання	Відпрацювання методики керівництва різними видами худ-практич. діяльності: художнє конструювання, оригамі	Організація та методика проведення уроків з ліплення.
К-ть б. за сем	1 + 10 бал.	1 + 10 бал.	1 + 10 бал.	1 + 10 бал.	1 + 10 бал.	1 + 10 бал.
Сам. р.	5 бал.		20 бал.	5 бал.		
Поточ. к-ль	МКР №3 – 25 бал.					
К-ть б. за ЗМ	125 балів					
Модуль	ЗМ №4					
Назва модуля	Навчально-виховна робота з образотворчого мистецтва у позаурочний час					
Лекції	12		13		14	
Теми лекцій	Форми організації, види, зміст, та методика проведення позаурочної роботи з образотворчого мистецтва у ЗНЗ.		Художні техніки в процесі проведення гурткової роботи.		Планування навчально-виховної роботи, контроль та оцінка успішності навчання школярів.	
К-ть б. за лек	1 б.		1 б.		1 б.	
Семінарські	14					
Теми семінарських занять	Форми організації, види, зміст, та методика проведення позаурочної роботи з образотворчого мистецтва у ЗНЗ.					
К-ть б. за сем	1 + 10 бал.					
Сам. р.	5 бал.		20 бал.			
Поточ. к-ль	МКР №4 – 25 бал.					
К-ть б. за ЗМ	64 бали					
Підсумкова кількість балів	144 (бали за 5 семестр)+189 (бали за 6 семестр) = 333 (коефіцієнт визначення успішності – 333 : 60 = 5,55)					
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)					

VI. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Модуль II.						
Змістовий модуль №3.						
Зміст і методика навчання учнів 5 – 7 класів основам образотворчої грамоти						
№ з/п	Назва теми	К-сть год.				
1	<p>Зміст і методика навчання учнів 5 – 7 класів рисунку, композиції. План заняття.</p> <p><i>I. Теоретична частина.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Мистецтво графіки у змісті програм галузі «Мистецтво» для 5–7 кл. ЗНЗ. Засоби виділення композиційного центру. <p><i>II. Виконання ПР (графічні матеріали або змішана техніка). Послідовність і прийоми зображення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> представників флори та фауни; людини; ініціалу власного імені або буквицю до казки (засоби виразності графіки). <table border="1" style="width: 100%; margin-top: 5px;"> <tr> <th colspan="2" style="text-align: center;">Рекомендована література</th> </tr> <tr> <td style="width: 50%;">Основна: [2]; [5].</td> <td style="width: 50%;">Додаткова: [16]; [18]; [34]; [36].</td> </tr> </table>	Рекомендована література		Основна: [2]; [5].	Додаткова: [16]; [18]; [34]; [36].	2
Рекомендована література						
Основна: [2]; [5].	Додаткова: [16]; [18]; [34]; [36].					
2	<p>Навчання основ кольорознавства учнів 5 – 7 класів. План заняття.</p> <p><i>I. Теоретична частина.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Кольорознавство у змісті програм галузі «Мистецтво» для 5–7 кл. ЗНЗ. Формування кольорових уявлень в учнів основної школи. <p><i>II. Виконання практичної роботи. Виразальні можливості кольору:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Контраст – нюанс (виготовлення дидактичного матеріалу. Живопис). Тепла – холодна кольорові гами (виготовл. дидактик. мат. Живопис). <table border="1" style="width: 100%; margin-top: 5px;"> <tr> <th colspan="2" style="text-align: center;">Рекомендована література</th> </tr> <tr> <td style="width: 50%;">Основна: [2]; [5].</td> <td style="width: 50%;">Додаткова: [21]; [24]; [26]; [29].</td> </tr> </table>	Рекомендована література		Основна: [2]; [5].	Додаткова: [21]; [24]; [26]; [29].	2
Рекомендована література						
Основна: [2]; [5].	Додаткова: [21]; [24]; [26]; [29].					
3	<p>Відпрацювання методики керівництва різними видами художньо-практичної діяльності учнів 5 – 7 класів: малювання (живопис). План заняття.</p> <p><i>I. Теоретична частина.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Живопис у змісті програм галузі «Мистецтво» для 5–7 кл. ЗНЗ. Предметне й тематичне малювання в учнів основної школи. <p><i>II. Виконання ПР.</i> Відтворення за вибором: а) настрою у натюрморті б) уявного простору в пейзажі. Лінійна та повітряна перспектива. (Малювання за уявленнями).</p> <table border="1" style="width: 100%; margin-top: 5px;"> <tr> <th colspan="2" style="text-align: center;">Рекомендована література</th> </tr> <tr> <td style="width: 50%;">Основна: [1]; [2]; [5].</td> <td style="width: 50%;">Додаткова: [19]; [21]; [24]; [26]; [29]; [36].</td> </tr> </table>	Рекомендована література		Основна: [1]; [2]; [5].	Додаткова: [19]; [21]; [24]; [26]; [29]; [36].	2
Рекомендована література						
Основна: [1]; [2]; [5].	Додаткова: [19]; [21]; [24]; [26]; [29]; [36].					
4	<p>Відпрацювання методики керівництва різними видами художньо-практичної діяльності школярів: аплікація, художнє витинання. План заняття.</p> <p><i>I. Теоретична частина.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Аплікація (витинанка) у змісті програм галузі «Мистецтво» для 5–7 кл. ЗНЗ. Композиційні особливості орнаментів. <p><i>II. Виконання ПР.</i> Відпрацювання прийомів роботи в техніці аплікації та</p>	2				

	художнього витинання: 1. Виготовлення станкового твору (складна аплікація). 2. Виготовлення станкового твору (торцева аплікація). <table border="1" style="width: 100%;"><tr><td colspan="2" style="text-align: center;">Рекомендована література</td></tr><tr><td style="width: 50%;">Основна: [1]; [2]; [5].</td><td style="width: 50%;">Додаткова: [8]; [17]; [21]; [23]; [25].</td></tr></table>	Рекомендована література		Основна: [1]; [2]; [5].	Додаткова: [8]; [17]; [21]; [23]; [25].	
Рекомендована література						
Основна: [1]; [2]; [5].	Додаткова: [8]; [17]; [21]; [23]; [25].					
5	Відпрацювання методики керівництва різними видами художньо-практичної діяльності школярів: художнє конструювання, оригамі. План заняття. I. <i>Теоретична частина.</i> 1. Художнє конструювання у змісті програм галузі «Мистецтво» для 5–7 кл. ЗНЗ. 2. Дизайн як художньо-проектна творчість: вивчення дизайну в курсі дисципліни «Образотворче мистецтво» (5–7 кл. ЗНЗ). II. <i>Виконання ПР.</i> Відпрацювання прийомів роботи в техніках художнього конструювання: 1. Конструювання вітальної листівки (паперопластика). 2. Дизайн сувенірів. <table border="1" style="width: 100%;"><tr><td colspan="2" style="text-align: center;">Рекомендована література</td></tr><tr><td style="width: 50%;">Основна: [1]; [2]; [5].</td><td style="width: 50%;">Додаткова: [7]; [8]; [21]; [23]; [22]; [26].</td></tr></table>	Рекомендована література		Основна: [1]; [2]; [5].	Додаткова: [7]; [8]; [21]; [23]; [22]; [26].	2
Рекомендована література						
Основна: [1]; [2]; [5].	Додаткова: [7]; [8]; [21]; [23]; [22]; [26].					
6	Організація та методика проведення уроків з ліплення. План заняття. I. <i>Теоретична частина.</i> Ліплення у змісті програм галузі «Мистецтво» для 5–7 класів ЗНЗ. II. <i>Виконання ПР.</i> Відпрацювання способів та прийомів роботи з пластичними матеріалами: 1. Рельєф (декоративне панно). 2. Кругла скульптура (групова ФОН). <table border="1" style="width: 100%;"><tr><td colspan="2" style="text-align: center;">Рекомендована література</td></tr><tr><td style="width: 50%;">Основна: [1]; [2]; [5].</td><td style="width: 50%;">Додаткова: [7]; [8]; [26]; [39]; [40].</td></tr></table>	Рекомендована література		Основна: [1]; [2]; [5].	Додаткова: [7]; [8]; [26]; [39]; [40].	2
Рекомендована література						
Основна: [1]; [2]; [5].	Додаткова: [7]; [8]; [26]; [39]; [40].					
Усього семінарських занять за ЗМ №3		12				
Змістовий модуль №4						
Навчально-виховна робота з образотворчого мистецтва у позаурочний час.						
7	Активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів засобами образотворчого мистецтва в позаурочний час. План заняття. I. <i>Теоретична частина.</i> Форми організації позаурочних виховних заходів мистецького спрямування для учнів 5–7 кл. ЗНЗ. II. <i>Виконання ПР.</i> Відпрацювання методики організації та проведення позаурочного виховного заходу: 1. КВК; 2. Майстер-клас; 3. Мистецький квест; 4. Вікторина (<i>групова форма організації навчання</i>). <table border="1" style="width: 100%;"><tr><td colspan="2" style="text-align: center;">Рекомендована література</td></tr><tr><td style="width: 50%;">Основна: [3]; [5]; [6].</td><td style="width: 50%;">Додаткова: [8]; [15]; [25]; [33].</td></tr></table>	Рекомендована література		Основна: [3]; [5]; [6].	Додаткова: [8]; [15]; [25]; [33].	2
Рекомендована література						
Основна: [3]; [5]; [6].	Додаткова: [8]; [15]; [25]; [33].					
Усього семінарських занять за ЗМ №4		2				
Усього семінарських занять за навчальним планом (Модуль II)		14				

VII. САМОСТІЙНА РОБОТА

Модуль II			
Змістовий модуль №3.			
Зміст і методика навчання учнів 5 – 7 класів основам образотворчої грамоти			
№ з/п	Назва теми	К-ть год.	К-ть балів
1	Розробка методичного малюнку до теми 7 класу «Інтерер кімнати» (графічні матеріали). Завдання: відобразити послідовність зображення уявного простору та перспективних скорочень при малюванні інтер'єру кімнати підлітка. Кожний етап (3 етапи) і завершена робота на форматі А-4.	5	5
2	Розробка візуального ряду до теми 6 класу «Пори року: колорит і настрої» (живописні матеріали). Завдання: створити пейзаж настрою. Кожна пора року на форматі А-4. <i>(Оцінюється як творча робота).</i>	8	20
3	Виготовлення замкненої орнаментальної композиції у прямокутнику (техніка витинання). Завдання: створити силуетну витинанку (з кольоровою підкладинкою) за мотивами українських народних пісень.	5	5
Разом за ЗМ №3		18	30
Змістовий модуль №4.			
Навчально-виховна робота з образотворчого мистецтва у позаурочний час.			
№ з/п	Назва теми	К-ть годин	К-ть балів
4	Розробка матеріалів для проведення позаурочного виховного заходу для учнів 5–7 кл. (Групова ФОН).	2	5
5	Виготовлення прикладу твору у нетрадиційній художній техніці (врахування особливостей учнів 5–7 кл.) для роботи гуртка. <i>(Оцінюється як творча робота).</i>	8	20
Разом за ЗМ №4		10	25
Разом за модулем II (ЗМ №3 і ЗМ №4)		28	55

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Методика навчання образотворчому мистецтву» здійснюється за принципом пооперативної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, у якій визначено усі види роботи студентів.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1	Відвідування лекцій	1	7	7
2	Відвідування семінарських занять	1	7	7
3	Робота на семінарських заняттях	10	7	70
4	Самостійна робота	-	-	55
6	МКР	25	2	50
Кількість балів за модулем II				189
Кількість балів за модуль I (5 семестр)				144
Максимальна кількість балів без урахування коефіцієнта				333
Коефіцієнт визначення успішності				5,55
Максимальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта				60
Екзамен				40
Підсумковий рейтинговий бал				100

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота									Бали за М 2 (6 семестр)	Бали за М 1 (5 семестр)	Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Кількість балів з урахуванням коефіцієнта без підсумкового іспиту	Екзамен	Кількість балів з урахуванням коефіцієнта
ЗМ №3					ЗМ №4										
T1	T2	T3	T4	МКР	T5	T6	T7	МКР	189	144	333	5,55	60	40	100
17	43	28	12	25	17	21	1	25							
125					64										

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь).
FX	35-59	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань (умінь) з можливістю перескладання за умов належного самостійного доопрацювання.
F	1-34	<u>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, що вимагає повторного проходження курсу.

ІХ. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ СТУДЕНТА

Критерії оцінювання	Оцінка
<ul style="list-style-type: none"> • виконав в зазначений термін і на високому рівні весь обсяг роботи, відповідно до програми курсу; • володіє теоретичними знаннями та практичними вміннями на високому рівні; • здатний грамотно визначати й ефективно здійснювати навчальні задачі з урахуванням особливостей навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі; • продемонстрував старанність, самостійність, ініціативу, активність, творче ставлення у процесі виконання усіх завдань курсу, здатність робити висновки й обґрунтовувати свою позицію на основі проведених спостережень. 	«відмінно»
<ul style="list-style-type: none"> • виконав в зазначений термін весь обсяг роботи відповідно до програми курсу, але з незначними недоліками; • володіє теоретичними знаннями та практичними вміннями на високому рівні; • здатний грамотно визначати основні навчальні задачі та знаходити способи їх вирішення з урахуванням особливостей особливостей навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі, але в окремих випадках допускає незначні помилки в процесі їх вирішення; • продемонстрував старанність, самостійність, активність, відповідальне ставлення у процесі виконання завдань курсу, здатність робити висновки на основі проведених спостережень. 	«дуже добре»
<ul style="list-style-type: none"> • виконав весь обсяг роботи відповідно до програми курсу, але з певними недоліками; • не завжди демонстрував здатність визначати основні навчальні задачі та знаходити способи їх вирішення з урахуванням особливостей особливостей навчально-виховного процесу у ВНЗ, свідомо використовувати теоретичні знання, застосовувати практичні вміння під час проходження курсу; • виявив здатність грамотно, але недостатньо самостійно опрацьовувати навчальні матеріали, організовувати своє навчання у ВНЗ; • продемонстрував старанність, відповідальне ставлення у процесі виконання завдань курсу, але недостатньо виявив уміння обґрунтовано і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень. 	«добре»
<ul style="list-style-type: none"> • завдання курсу виконано в неповному обсязі, у процесі їх виконання допускалися помилки; • студент в цілому виявив посередній рівень знань, умінь, навичок, допускав помилки у плануванні та самоорганізації до навчання у ВНЗ; • недостатньо виявив самостійність, ініціативу у процесі вирішення навчальних задач; не завжди враховував специфіку 	«задовільно»

<p>організації навчально-виховного процесу у ВНЗ;</p> <ul style="list-style-type: none"> • завдання курсу були виконані з помилками, неохайно, подані на перевірку не своєчасно, не містили усіх необхідних елементів, визначених програмою курсу; • ставлення студента до навчання недостатньо відповідальне. 	
<ul style="list-style-type: none"> • завдання курсу виконано в неповному обсязі, у процесі їх виконання виявлено чимало помилок; • студент виявив лише мінімально можливий допустимий рівень знань, умінь, навичок, виявив неготовність грамотно і самостійно планувати й організовувати навчання у ВНЗ; • завдання курсу були виконані в неповному обсязі, неохайно, з помилками, подані на перевірку не своєчасно, не містили усіх необхідних елементів, визначених програмою курсу; • ставлення студента до навчання недостатньо старанне та відповідальне. 	«достатньо»
<ul style="list-style-type: none"> • завдання курсу не виконані; • студент виявив незадовільний рівень знань, умінь; невміння послідовно, грамотно і самостійно планувати й організовувати навчання у ВНЗ, аналізувати результати власної діяльності; • завдання курсу були виконані в неповному обсязі, оформлені неохайно, з суттєвими помилками, подані на перевірку не своєчасно, не містили усіх необхідних елементів, визначених програмою курсу; • ставлення студента до виконання завдань курсу вирізнялося безвідповідальністю. 	«незадовільно»

Критерії оцінювання доповіді на семінарському занятті

№ п/п	Критерії оцінювання відповіді	Макс-на кількість балів за кожним критерієм
1.	Доповідь має чітку структуру, план, у якому передбачена вступна, основна та заключна частини.	1
2.	Студент виявляє здатність систематизувати, узагальнювати та інтерпретувати навчальний матеріал, свідомо використовувати педагогічну й фахову термінологію, послідовно висловлювати, доводити й обґрунтовувати власну думку.	3
3.	Доповідь супроводжується презентацією (Microsoft power point), оформлена за всіма вимогами (зміст, структура, ідея, дизайн), яка відповідає тексту доповіді	3
4.	У процесі підготовки доповіді студент використовував кілька джерел.	2
5.	Студент використовує засоби ораторського мистецтва, виявляє здатність «працювати» з аудиторією, ініціювати діалоги, дискусії, дебати	1
Разом		10

Вимоги з оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

1. своєчасність виконання;
2. повнота обсягу виконання;
3. якість виконання;
4. самостійність виконання;
5. виявлення ініціативності;
6. виявлення творчого підходу.

X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі навчання студентів застосовуються такі методи навчання:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом і способом передачі та сприймання навчальної інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), семінарські, бесіда, розповідь-пояснення.

- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- *Практичні*: вправи, практичні роботи.

2) За логікою передачі та сприймання навчальних матеріалів:

- Індуктивні;

- Дедуктивні;

- Аналітичні;

- синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення:

- репродуктивні;

- пошукові;

- дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю:

- під керівництвом викладача;

- самостійна робота студентів: з книгою;

- виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання:

- навчальні дискусії;
- створення ситуації пізнавальної новизни;
- створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

2) Методи стимулювання обов'язку і відповідальності.

- роз'яснення значимості учіння, мети навчального предмета;
- пред'явлення навчальних вимог до вивчення предмета.

XI. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;
- методи письмового контролю: МКР, екзамен;
- методи практичного контролю: творчі роботи;
- методи самоконтролю: самоаналіз, самооцінка.

XII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. робоча навчальна програма;
2. навчальні посібники;
3. опорні конспекти лекцій;
4. зразки робіт студентів та репродукції картин художників;
5. електронні презентації лекційного матеріалу.

ХІІІ. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

1. збірка контрольних завдань для модульного оцінювання навчальних досягнень студентів;
2. запитання та білети для проведення екзамену;
3. завдання для проведення ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Методика навчання образотворчому мистецтву».

XIV. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Кардашов В.М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2007. – 296 с. (Наявний в бібліотеці Інституту мистецтв в 15 примірниках та електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/3620/>)
2. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Вища шк., 2002. – 190 с.: іл. (Наявний в бібліотеці Інституту мистецтв в кількості 61 примірників та електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/3620/>)
3. Масол Л. Методика навчання мистецтва в основній школі: Методичний посібник для вчителів / Людмила Масол. – К.: Шк. світ, 2012. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
4. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів / Л.М.Масол, О.В.Гайдамака, Е.В.Белкіна, О.В.Калініченко, І.В.Руденко. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. – 256 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://estetika.at.ua/Metoduka_Masol_L.M..pdf
5. Сокольникова Н.М. Изобразительное искусство и методика его преподавания в начальной школе: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – 2-е изд., стереотип. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 368 с., 12 л. ил. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://imgur.com/y00W9qS/embed>
6. Шарко В.Д. Сучасний урок: Технологічний аспект / Посібник для вчителів і студентів. – К.: СПД Богданова А.М., 2007. – 220 с.

Додаткова

7. Авторські уроки з образотворчого (візуального) мистецтва в 5 – 7 класах: Посібник для вчителя: У 2 ч. Ч 1 / Упоряд. Ж.С.Марчук, О.В.Ночвінова. – Х.: Веста: Вид-во «Ранок», 2005. – 368 с. – (На допомогу вчителю).

8. Антонович Є. А., Проців В. І., Свид С. П. Художні техніки в школі. – К.: Освіта, 1997. – 180 с.
9. Білецький П. О. Мова образотворчих мистецтв. - К.: Радянська школа, 1973. – 190 с.
10. Вердіна С.В. Секрети педагогічної майстерності. Уроки для вчителя/ Вердіна С.В., Панченко А.Г. – Х.: Вид. група «Основа», 2008. – 111, /1/ с.: іл.. – (Серія «Педагогічні інновації. Майстерня»).
11. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1392 (зі змінами і доповненнями 2015 року). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/derj-stand.html>
12. Довідник учителя художньо-естетичного циклу в запитаннях та відповідях / Упоряд. М.С. Демчишин. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. – 608 с.
13. Дудка О.М. Загальні принципи створення мультимедійних презентацій та слайд-шоу засобами програми Power Point. Навчальний посібник. 7-ме вид. – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника: ЦІТ, 2010. – 51 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/275.pdf>
14. Інтегровані уроки з предметів естетичного циклу / Упоряд.: Л.Шелестова, Н.Чиренко. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л.Галіцина, 2006. – 128 с.
15. Кузьменко Г. В. Сценарій КВК мистецтвознавчого напрямку / Г. В. Кузьменко // Мистецтво та освіта. Науково-методичний журнал. – 2011. – № 4. – С. 22–28. (Наявний в бібліотеці Інституту мистецтв в 1 примірнику та електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/3620/>)
16. Кузьменко Г. В. Урок у 5-му класі. Рослинні мотиви в декоративній композиції / Г. В. Кузьменко // Мистецтво та освіта. Науково-методичний журнал. – 2007. – № 2. – С. 48–51., іл. (Наявний в бібліотеці Інституту мистецтв в 1 примірнику та електронному репозиторії:

<http://elib.kubg.edu.ua/3620/>)

17. Кузьменко Г. В. Душа і мудрість середньовічного храму (Інтегрований урок за програмою «Мистецтво». 6-клас) Візуальне мистецтво / Г. В. Кузьменко // Мистецтво та освіта. Науково-методичний журнал. – 2009. – № 1. – С. 39–44., іл. (Наявний в бібліотеці Інституту мистецтв в 1 примірнику та електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/3620/>)

18. Кузьменко Г. В. Особливості вивчення анімалістичного жанру / Г. В. Кузьменко // Мистецтво та освіта. Науково-методичний журнал. – 2010. – № 4. – С. 21–27., іл. (Наявний в бібліотеці Інституту мистецтв в 1 примірнику та електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/3620/>)

19. Кузьменко Г. В. Становлення ціннісного ставлення до образотворчого мистецтва в учнів 6-х класів (на матеріалі пейзажного жанру) / Г. В. Кузьменко // Мистецтво та освіта. Науково-методичний журнал. – 2014. – № 4. – С. 45–51. (Наявний в бібліотеці Інституту мистецтв в 1 прим. та електр. репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/3620/>)

20. Кузнецова Л.С., Беседы об изобразительном искусстве и архитектуре. О языке архитектуры, скульптуры, живописи. – К.: Рад. школа, 1989. – 319 с.

21. Лемешева Н., Кондратюк Н. Методика навчання мистецтва (Образотворче мистецтво) 5 клас (за новою програмою) : Навчально-методичний посіб. / Н. А. Лемешева, Н. В. Кондратюк. – Черкаси : ЧОПОПП, 2014. – 124 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.ippro.com.ua/attachments/article/360/Методика%20навчання%20%20мист..pdf>

22. Масол Л. М. Художньо-педагогічні технології в основній школі : єдність навчання і виховання : метод. посіб. / Л. М. Масол. – Харків : «Друкарня Мадрид», 2015. – 178 с. : іл. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/10644/1/художньо-педагогічні%20технології%20в%20основній%20школі.pdf>

23. Мельник В. М. Мистецтво витинанки та аплікації : Навчальний посібник. – Тернопіль : Навчальни книга – Богдан, 2006. – 256 с.

24. Методика обучения рисованию в восьмилетней школе. Под ред. А.П.Фомичёва. – М.: Издательство Академии педагогических наук РСФСР. – 1963. – 360 с.
25. Методичні рекомендації з виробничої практики для студентів IV курсу напряму підготовки «Образотворче мистецтво» (ОКР «бакалавр») / уклад. Г.В. Кузьменко. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – 76 с. (Наявний в бібліотеці Інституту мистецтв в 10 примірниках та електронному репозиторії <http://elib.kubg.edu.ua/3620/>)
26. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів: Музичне мистецтво; Образотворче мистецтво; Інтегрований курс «Мистецтво». 5 – 9 класи. / Л. Масол, О. Коваленко, Г. Сотська, Г. Кузьменко [та ін.] / – К. : Видавничий дім «Освіта», 2013. – 32 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/educational_programs/1349869088/
27. Неменский В.М. Мудрость красоты: О проблемах эстетического восприятия: Книга для учителя. – М.: Просвещение, 1981.
28. Ночвінова О.В. Образотворче мистецтво. 5 клас: Тематичне планування та розробки уроків / О.В.Ночвінова, Ж.С. Марчук, Т.С. Хребто. – Х.: Веста: Вид-во «Ранок», 2006. – 192 с. – (Майстер-клас).
29. Павлик К.В. Изобразительное искусство в начальной школе. Учебные материалы по методике преподавания. – «Флинта» – 2002. – 88 с.
30. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. – 216 с.
31. Популярная художественная энциклопедия: Архитектура. Живопись. Скульптура. Графика. Декоративное искусство. / Гл. ред. В.М. Полевой; Ред. Кол.: В.Ф. Маркузон, Д.В. Сарабьянов, В.Д. Синюков (зам. гл. ред.), – М.: «Сов. Энциклопедия». Книга I. А – М., 1986 – 447 с., ил., 32 л. ил.
32. Популярная художественная энциклопедия: Архитектура. Живопись. Скульптура. Графика. Декоративное искусство. / Гл. ред. В.М. Полевой; Ред.

- Кол.: В.Ф. Маркузон, Д.В. Сарабьянов, В.Д. Синюков (зам. гл. ред.), - М.: «Сов. Энциклопедия». Книга I . А – М., 1986 – 432 с., ил., 32 л. ил.
33. Предметний тиждень у школі. Образотворче мистецтво (методичний посібник для вчителів). – Х.: ПФ «Антиква», 2002. – 80 с. укр.. мовою.
34. Рисование в педагогическом училище: Пособие для преподавателей. Издание второе, исправленное и дополненное. / под общей редакцией В.В. Колокольникова. – Ленинград: Гос. учебно-педагогическое издат. Министерства просвещения РСФСР, 1961. – 256 с.
35. Ростовцев Н.Н. История методов обучения: В 2 т. – М.: Просвещение, 1982. – Т. 2. – 240 с.
36. Ростовцев Н.Н. Методика преподавания изобразительного искусства в школе. Учеб. пособие для студентов худож.-граф. фак. пед. ин-тов. – М., «Просвещение», 1974. – 246 с. с ил.
37. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.
38. Русакова Т.Г. Основы зрительской культуры / Программа спецкурса. Комплекс дидактических заданий и упражнений по формированию у младших школьников навыков художественного общения. – Оренбург: Изд-во ОГПУ, 2004.
39. Сердюк І.І. Образотворче мистецтво. 6 клас: Тематичне планування та розробки уроків / І.І.Сердюк, М.С. Семенихіна – Х.: Веста: Вид-во «Ранок», 2008. – 256 с. – (Майстер-клас).
40. Семенихіна С.М. Сердюк І.І., Сердюк М.Ф. Образотворче мистецтво. 7 клас: Тематичне планування та розробки уроків / С.М Семенихіна, І.І.Сердюк, М.Ф. Сердюк – Х.: Веста: Вид-во «Ранок», 2008. – 272 с. – (Майстер-клас).
41. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: Підручник. – К.: Міленіум, 2006. – 346 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/7585/1/Сисоєва%20Пед%20творч.PDF>
42. Твори українського образотворчого мистецтва на уроках в школі:

Метод. рекомендації для вчителів образотворчого мистецтва шкіл різного типу навчання / Авт.-укл. С.В.Коновець. – К.: ІЗМН, 1997. – 64 с.

43. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 528 с. (Альма-матер).

44. Чадина Т.А. Как говорит искусство. – Оренбург: Изд-во ОГПУ, 2005.

45. Чадина Т.А. Чем и как работают художники. – Оренбург: Узд-во ОГПУ, 2005.

46. Чернецова Е.М. Искусство. Словарь-справочник. – М.: Библиотека Ильи Резника, 2002. – 576 с.: ил.

47. Чарнецкий Я.Я. Изобразительное искусство в школе продлённого дня. – М.: Просвещение, 1991. – 159 с.: ил. – (Б-ка учителя изобразительного искусства).

Періодичні видання

1. Журнал «Мистецтво та освіта»;
2. Журнал «Изобразительное искусство в школе»;
3. Журнал «Відкритий урок»;
4. Журнал «Позакласний час»;
5. Інформаційно-практичний бюлетень «Все для вчителя».

XV. Запитання для екзамену з курсу вивчення дисципліни**«Методика навчання образотворчому мистецтву»****№ 1 – 27 запитання з теорії методики навчання ОМ;****№28 – 54 запитання мають практичну спрямованість.**

1. Розкрийте зміст Державних програм галузі «Мистецтво» 5 – 7 кл.: мету, наукові підходи, принципи навчання, загальну тематичну структуру.
2. Охарактеризуйте особливості програми «Образотворче мистецтво» 5 – 7 кл., її мету, тематичну структуру. Висвітліть, у чому виявляється творчий підхід щодо трактування змісту програми авторами сучасних підручників.
3. Охарактеризуйте особливості викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» 5 – 7 кл., його мету, тематичну структуру. Розкрийте особливості побудови, загальний зміст, методику роботи з підручником та навчальним посібником «Мистецтво».
4. Дайте порівняльну характеристику, розкрийте варіативність побудови, загальний зміст підручників та навчальних посібників, які забезпечують навчання образотворчому мистецтву учнів основної школи ЗНЗ.
5. Розкрийте сутність, особливості художньої мови і визначте місце мистецтва графіки у тематичній структурі державних програм, змісті підручників та образотворчій діяльності учнів 5 – 7 кл. Поясніть принцип наступності між початковою та основною школою у викладанні основ графічного мистецтва.
6. Розкрийте сутність, особливості художньої мови і визначте місце мистецтва живопису у тематичній структурі державних програм, змісті підручників та образотворчій діяльності учнів 5 – 7 кл. Поясніть принцип наступності між початковою та основною школою у викладанні основ мистецтва живопису.
7. Розкрийте сутність, особливості художньої мови і визначте місце мистецтва скульптури у тематичній структурі державних програм, змісті підручників та образотворчій діяльності учнів 5 – 7 кл. Поясніть принцип

наступності між початковою та основною школою у викладанні основ мистецтва скульптури.

8. Розкрийте сутність, визначте місце ДПМ у тематичній структурі державних програм, змісті підручників та образотворчій діяльності учнів 5 – 7 кл. Поясніть принцип наступності між початковою та основною школою у викладанні основ ДПМ на прикладі одного з його видів.

9. Розкрийте сутність, визначте місце мистецтва архітектури у тематичній структурі державних програм, змісті підручників та образотворчій діяльності учнів 5 – 7 кл. Поясніть принцип наступності між початковою та основною школою у викладанні основ мистецтва архітектури.

10. Розкрийте сутність, визначте місце мистецтва дизайну у тематичній структурі державних програм, змісті підручників та образотворчій діяльності учнів 5 – 7 кл. Поясніть принцип наступності між початковою та основною школою у викладанні основ мистецтва дизайну.

11. Поясніть, у чому полягає взаємодія образотворчого мистецтва з мистецтвом літератури. Як цей взаємозв'язок розкривається у змісті сучасних підручників, відповідно до змісту Державних програм галузі «Мистецтво».

12. Поясніть, у чому полягає синтез образотворчого мистецтва з мистецтвом театру. Як цей взаємозв'язок розкривається у змісті сучасних підручників, відповідно до змісту Державних програм галузі «Мистецтво».

13. Висвітліть особливості усіх видів діяльності учнів на уроках образотворчого мистецтва, відповідно до змісту Державних програм галузі «Мистецтво».

14. Розкрийте основні етапи історії становлення та розвитку методики навчання образотворчому мистецтву. Висвітліть особливості провідних систем навчання малюванню.

15. Охарактеризуйте методи навчання та стимулювання учнів, визначте їх місце в структурі уроків образотворчого мистецтва.

16. Дайте характеристику основним структурним етапам уроку образотворчого мистецтва.

17. Охарактеризуйте форми організації навчання та визначте їх місце в структурі уроків образотворчого мистецтва.
18. Розкрийте зміст підготовки вчителя образотворчого мистецтва до уроку, особливості проведення самоаналізу ефективності уроку.
19. Висвітліть особливості організації та методику роботи над виконанням мистецького проекту в основній школі.
20. Розкрийте види, мету, завдання планування навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва у ЗНЗ, послідовність розробки.
21. Розкрийте особливості організації та методику проведення позаурочних навчально-виховних заходів мистецтвознавчого напрямку у ЗНЗ.
22. Охарактеризуйте методи активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів основної школи у процесі вивчення образотворчого мистецтва.
23. Охарактеризуйте й наведіть приклади застосування практичних методів навчання на уроках образотворчого мистецтва.
24. Обґрунтуйте критерії відбору та висвітліть методику ознайомлення учнів з творами образотворчого мистецтва.
25. Розкрийте принципи розробки та застосування дидактичних вправ на уроках образотворчого мистецтва.
26. Розкрийте структуру та дайте характеристику етапів комбінованого уроку з образотворчого мистецтва на конкретному прикладі.
27. Розкрийте особливості оцінювання результатів навчання образотворчому мистецтву учнів ЗНЗ.
28. Обґрунтуйте обрану Вами структуру уроку в 5 кл. на тему «Родина візуальних мистецтв», висвітліть доцільність дидактичних вправ, послідовність виконання практичної роботи.
29. Обґрунтуйте обрану Вами структуру для проведення уроку в 5 кл. на тему «Види графічного мистецтва. Мелодія лінії», висвітліть доцільність дидактичних вправ, послідовність виконання практичної роботи.

30. Обґрунтуйте обрану Вами структуру уроку в 5 кл. на тему «Розмаїття графічних технік та матеріалів. У країні штрихів та світлотіні», висвітліть доцільність дидактичних вправ, послідовність виконання практичної роботи.
31. Висвітліть методику розробки та проведення уроку в 5 кл. до інтегрованого курсу «Мистецтво» на тему «Образотворче мистецтво стародавніх культур та цивілізацій», поясніть принцип розробки практичних завдань.
32. Висвітліть методику розробки та проведення уроку в 5 кл. до інтегрованого курсу «Мистецтво» на тему «Види мистецтва живопису. Кольорова гармонія», поясніть сутність поняття «гама» у музичному та образотворчому мистецтві.
33. Висвітліть методику розробки та проведення уроку в 5 кл. до інтегрованого курсу «Мистецтво» на тему «Високе мистецтво духовності. Виразність силуету», поясніть сутність поняття «контраст» у музичному та образотворчому мистецтві.
34. Розкрийте сутність педагогічного принципу наступності в процесі засвоєння поняття «колорит» учнями молодшої та основної школи на прикладі конкретних уроків.
35. Обґрунтуйте обрану Вами структуру уроку в 5 кл. на тему «Види скульптури», придумайте власну тему практичного завдання, висвітліть доцільність дидактичних вправ, послідовність виконання практичної роботи.
36. Охарактеризуйте основні етапи уроку в 5 кл. на тему «Засоби художньої виразності скульптури», поясніть зміст дидактичних вправ, які допоможуть учням краще засвоїти навчальний матеріал зазначеної теми.
37. Придумайте власну тему практичного завдання для виконання рельєфної композиції учнями 5 кл., висвітліть послідовність етапів та прийоми роботи з пластичними матеріалами.
38. Висвітліть методику розробки та проведення інтегрованого уроку в 5 кл. на тему «Види мистецтва живопису. Кольорова гармонія», поясніть сутність поняття «гама» у музичному та образотворчому мистецтві.

39. Розкрийте сутність педагогічного принципу наступності в процесі опанування різновидів аплікації учнями молодшої та основної школи на прикладі конкретних завдань, розкрийте послідовність етапів роботи над аплікацією.
40. Придумайте власну тему практичного завдання для засвоєння теми «Прикрашаємо побут. Декоративно-ужиткове мистецтво» учнями 5 кл., поясніть сутність термінів, необхідних для опанування цієї теми, висвітліть методику роботи над виконанням практичного завдання.
41. Обґрунтуйте обрану Вами структуру уроку в 5 кл. на тему «Садово-паркове мистецтво», висвітліть доцільність дидактичних вправ, послідовність виконання практичної роботи.
42. Обґрунтуйте обрану Вами структуру уроку в 5 кл. на тему «Час новітній створює красу. Дизайн», придумайте власний зміст і тему практичної роботи, висвітліть послідовність її виконання.
43. Розкрийте особливості організації занять та методику керівництва образотворчою діяльністю учнів основної школи у процесі засвоєння особливостей техніки «вітраж» на прикладі конкретного уроку.
44. Придумайте 4 варіанти тематики практичних завдань для організації групової форми навчання в 6 кл., присвячених вивченню анімалістичного жанру, висвітліть методику проведення.
45. Придумайте власний зміст інтегрованого уроку на тему «Запрошуємо на циркову виставу», обґрунтуйте його структуру, ілюстративний ряд, висвітліть послідовність виконання практичної роботи.
46. Розкрийте особливості організації занять та методику керівництва творчою діяльністю учнів основної школи у процесі формування вмінь конструювати з паперу на прикладі уроку «Мистецтво створення ляльки».
47. Розкрийте методику проведення уроку-віртуальної екскурсії на тему «Національний художній музей України».

48. Розробіть фрагмент бесіди для учнів 6 класів з порівняльною характеристикою двох живописних картин одного жанру, створених на однаковий сюжет.
49. Обґрунтуйте обрану Вами структуру уроку в 6 кл. на тему «Натюрморт у живопису», висвітліть доцільність дидактичних вправ, послідовність етапів виконання практичної роботи, розкрийте сутність педагогічного принципу наступності в процесі виконання натюрморту учнями 4 та 6 класів.
50. Висвітліть фрагмент уроку, присвяченого вивченню основ кольорознавства в 5 класі, розкрийте зміст дидактичних вправ і обґрунтуйте доцільність їх використання.
51. Висвітліть фрагмент уроку, присвяченого вивченню мистецтва вітражу, розкрийте зміст дидактичних вправ і обґрунтуйте доцільність їх використання.
52. Розкрийте технологію та особливості застосування нетрадиційних художніх технік в образотворчій діяльності учнів основної школи.
53. Розкрийте методику керівництва образотворчою діяльністю учнів основної школи у процесі засвоєння особливостей техніки мозаїки на прикладі конкретного уроку.
54. Розкрийте методику керівництва образотворчою діяльністю учнів основної школи у процесі засвоєння особливостей створення орнаменту на прикладі конкретного уроку.